

De “grafsteen” van Van Pallandt na veel omzwervingen weer “thuis”

Door Henk Kwakkernaat (Archeovalk)

Twee fragmenten van de grafsteen van Van Pallandt worden binnenkort herplaatst bij of tegen de Nicolaaskerk. Stichting Vestingstad en de Kunst en Cultuurraad van Valkenburg namen hiertoe het initiatief.

Drossaard van Pallandt is vaker genoemd in onze artikelenreeks. Ook in deze aflevering die gaat over o.a. de voorzorgsmaatregelen die luitenant-drossaard Diederik van Pallandt rond 1465 nam om de lastige Luikenaren buiten de vestingstad te houden komt hij weer aan bod. De tijd van onze eigen Heren van Valkenburg was in de 15e eeuw al lang voorbij. Stad en Land werden bestuurd door hoge ambtenaren (van adel natuurlijk) die namens de Brabantse en later de Bourgondische hertogen de honneurs waarmamen. In feite veranderde er niet zoveel: de drossaards zoals deze ambtenaren heetten, gedroegen zich als Heren van Valkenburg met dit verschil dat ze verantwoording schuldig waren aan hun baas, de hertog en zijn bestuursorganen. Een geluk voor historici want al hun uitgaven b.v. moesten gerapporteerd worden aan de Rekenkamer te Brussel. En daar kunnen we ze nog steeds inzien!

Dirk van Pallandt kwam uit een beroemd geslacht, genoemd naar het “Huis Palant” in Weisweiler (Eschweiler). Dirk was plaatsvervangend drossaard voor zijn neef Frederik van Wittem tot 1467. Daarna kreeg hij zelf de volledige titel. Zijn verdiensten voor Valkenburg waren groot. Aan zijn amoureuze strapatsen (een verbroken trouwbelofte) besteedden we ruim aandacht in het vorige artikel van dit blad (febr.2017). Toen hij stierf in 1481 kreeg hij een grootse begrafenis in de Minderbroederskerk te Aken. Liefst 150 geestelijken namen aan de begrafenis deel. Aan 2000 armen werd voedsel uitgedeeld! Hij schijnt aanvankelijk ook in Aken begraven te zijn maar werd later overgebracht naar Valkenburg waar hij opnieuw, nu in de Nicolaaskerk werd begraven.

Zijn grafsteen, liever gezegd een paar restanten ervan, werden in 1926 teruggevonden bij een boerderij in Vilt. We weten niet wie geconstateerd heeft dat dit werkelijk delen van de steen van Van Pallandt waren. Het originele randschrift is niet meer goed leesbaar en de inscripties met het wapen en de andere teksten zijn overduidelijk niet origineel. De volledige steen zal minstens zo groot als een flinke voordeur geweest zijn. Verder onderzoek is gewenst! Misschien kan een lezer met een verzameling oude “Publications” mij een tip geven! Misschien rijksarchivaris van de Venne? Die was in elk geval al in functie te Maastricht in 1926 en schreef o.a. over 1465 en het Beleg van Valkenburg. In oude kerken in o.a. Maastricht en Aken komt u deze enorme “Flachsteine” nog genoeg tegen als u goed zoekt. Het bestuderen van deze liggende grafstenen is een aparte wetenschap. Hoe belangrijk en welvarend de overledene was, is niet alleen aan de grote maar ook aan de bewerking af te zien. En natuurlijk werd ook door de tijd heen de bewerking geraffineerder. Hiernaast twee voorbeelden om de ontwikkeling grofweg te schetsen. Een uit de late veertiende eeuw en een uit de zeventiende eeuw. De steen van Van Pallandt was of een steen met een ingeritste (ingegra-

- Resten van de grafsteen van Drossaard Dirk van Pallandt (+1481). (Foto Jo van Aken)

veerde) schematische omtrekvorm van een ridder of hoge functionaris, of een zogenaamde wapenstein.

U begrijpt waarom wij de twee overgebleven brokken steen van de grafplaat van onze Dirk (ten opzichte van het origineel) slechts fragmenten noemen. Maar het is alles wat we hebben en de herplaatsing bij de kerk is dus toch van groot historisch belang! De scherven die we gedurende de laatste decennia bij opgravingen vonden waren op zich ook niet spectaculair. Maar in een context gevonden en met de juiste interpretatie vertellen ze soms toch een interessant verhaal. Dat verhaal moet er wel bij verteld worden, want dat ontbreekt er wel eens aan in Valkenburg! <<

• Grafsteen in vlakrelief. Eind 14e eeuw.

• Grafsteen met wapen. Begin 17e eeuw. (Foto Jan Diederix)